

עונה
30
2013
2014

מציאות וחלום

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים
 מייסד ומנהל מוסיקלי: **אבנר בירון**
 יועץ: **יוסף ברדנשוילי**

חברי התזמורת						
קין יער אלון ראובן*	אבוב מוקי זוהר* אורי מירז	קונטרבאס דמיטרי רונצוויג* גנאדי ליטבין	צ'לו צבי אורליאנסקי* יפים איזנשטד* מרינה כץ*	ויולה מיכאל פלסקוב* זורון אלפרין בוריס רימר אנדריי שפליניקוב	כינור שני אטיין מנרי* אדוארד רזניק* זינה לוין מיכאל קונצביץ' קרן שושני	כינור ראשון מתן דגן* נטלי שר* כרמלה ליימן** מיכאל בויאנר פאבל גלגוב רומן יוסופוב סופיה קירסנובה
	בסון מאוריציאו פאז* קריסטיונס גריגס	חליל אסתי רופא*	אלכסנדר סיגליניקוב**			

כנר עמית כבוד: ארנולד קוביליאנסקי

נגנים אורחים: נטע רודיק, כינור; עלי אבן, קלרינט; שחר זיו, קרן יער; איריס גלברזון-הירש, צ'מבלו והרמוניום; יוני פרחי, פסנתר

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל				
פרופ' רות ארנון*, יו"ר	שמשון ארד	עו"ד יאיר גרין*	ניסים לוי	פרופ' שמואל קבילי
יעקב אייזנר*	פרופ' שלמה בידרמן	אילן דה פריס	יאיר מנדלס	רו"ח רענן קופ
ד"ר חנן אלון	פרופ' אבי בן בסט*	רוברט דרייק	אמנון נדב	פרופ' אורי קרשון
יצחק אלרון*	פרופ' בני גיגר*	פרופ' משה הדני*	פרופ' מנחם פיש*	ברוך שלו*
				דב שפיר

הצוות האדמיניסטרטיבי		
מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהלת שיווק: תמר אומנסקי	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן
מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	מכירות: דגן פדר	הנהלת חשבונות: שרית יצחקי
מפיק וספרן: מורן מגן	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב	

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 | בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים | טל: 02-5020503 | פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com | אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות | קרן מרק ריץ' ומסתייעת בתורמים שונים.

עונה
30
2013
2014

מציאות וחלום

אבנר בירון מנצח
ג'יימס אדוארדס טנור (בריטניה)
אסתי רופא הליל
מאוריצי פאז בסון
אלון ראובן קרן יער
דברי פתיחה: ד"ר שאול נבון, פסיכולוג

.....
אנטוניו ויואלדי (1741-1678)
קונצרטו לחליל, לבסון ולתזמורת
בסול מינור ("הלילה") רי"ז 104

בנג'מין בריטן (1976-1913)
סרנדה לטנור, לקרן יער ולכלי קשת
אופ' 31

הפסקה

קלוד דביסי (1918-1862)
פרלוד לאחר הצהריים של פאון
בעיבוד שנברג-זקס

יוזף היידן (1809-1732)
סימפוניה מס' 8 "הערב" בסול מז'ור

ירושלים / המינהל הקהילתי, הגבעה הצרפתית
יום א', 5.1.14 בשעה 10:00 (קונצרט מיוחד עם תהליך העבודה)

רחובות / אולם ויקס במכון ויצמן
יום ב', 6.1.14 בשעה 20:30

ירושלים / אולם הנרי קראון
יום ג', 7.1.14 בשעה 20:00

גני תקווה / מרכז הבמה
יום ד', 8.1.14 בשעה 20:30

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות
יום ו', 10.1.14 בשעה 13:00
מוצ"ש, 11.1.14 בשעה 20:00
יום א', 12.1.14 בשעה 20:30

ד"ר שאול נבון / פסיכולוג

ד"ר שאול נבון סיים את התואר השלישי בפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים והוא פסיכולוג רפואי ושיקומי, פסיכולוג חברתי-תעסוקתי מומחה ומדריך מוסמך לטיפול זוגי ומשפחתי. ד"ר נבון, מורשה להיפנוט ולמחקר מדעי בהיפנוזה, צבר ניסיון רב בייעוץ למוסיקאים מבצעים ובטיפול בהם, ובשנת 1993 יזם את הקמתו של "המרכז הישראלי לרפואת אומנויות הבמה", המעניק שירות פסיכולוגי למוסיקאים מבצעים.

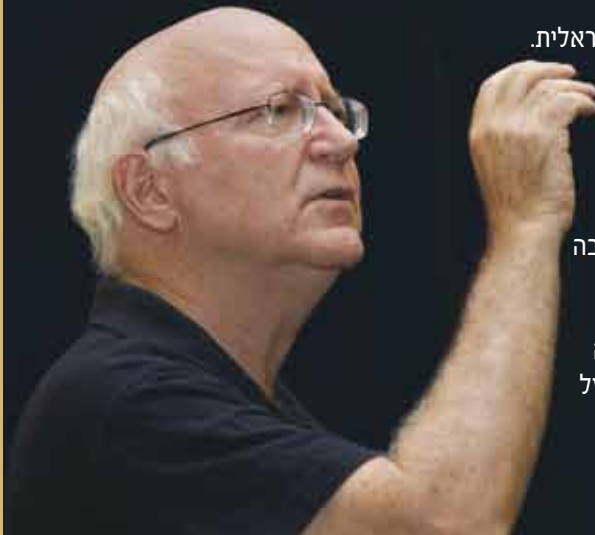
ד"ר נבון משמש יועץ ומטפל לחברי התזמורת הפילהרמונית הישראלית ולחברי איגוד המוסיקאים בישראל. בעבר שימש יועץ לבית הספר רימון לג'אז ולמוסיקה בת זמננו, לתחרות הבינלאומית לפסנתרנים ע"ש ארתור רובינשטיין ויועץ ומטפל בכיתות האמן הבינלאומיות לפסנתר ע"ש מרינה בונדרנקו.

ד"ר נבון הוא מומחה בכיר בטיפול בחרדות במה של מוסיקאים מבצעים ובבעיות פסיכולוגיות המלוות אותם. הוא כנר חובב ומנגן בהרכבים קאמריים של חובבים.

מורים לחליל. הוא אף הקים את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור והסינפונייטה באר שבע, והוא מוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. כמוכן כיהן כמנהל המוסיקלי של פסטיבלים, ביניהם "אבו גוש" ו"מי מוסיקה וטבע בגליל".

ב-1994 נתמנה בירון לראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם פתיחת מחלקה למוסיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רבת-תחומית. בירון נבחר לכהן כחבר הועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוסיקה באירופה (AEC). ב-2005 זכה בפרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת שנים בתחום המוסיקה בארץ.

חדשנות ומעוף מאפיינים את המנצח והחלילן אבנר בירון, מייסדה, מנהלה ומנצחה הקבוע של הקאמרטה הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכת המצטרפים החדשים. מלבד 29 עונות הקונצרטים על בימות המוסיקה בארץ, הופיעה הקאמרטה הישראלית ירושלים באולמות המרכזיים של פריס, אמסטרדם, ברלין, לוצרן, באזל, ז'נבה, מדריד, ניו יורק, וושינגטון, לוס אנג'לס, שיקגו, אלסקה, בייג'ין, שנחאי, טביליסי, ירוואן ועוד.

לצד העלאת נכסי צאן הברזל של המוסיקה הקלאסית, אבנר בירון משלב ברפרטואר הקאמרטה יצירות מעניינות ונדירות מן המוסיקה העולמית והוא מזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים. חלק ניכר מזמנה וממרצה של התזמורת מיוחד לפעולות חינוך למוסיקה בקרב תלמידים בירושלים וברחבי הארץ.

את הקריירה המוסיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוסיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוסיקה ולאינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוסיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בירון בהרכבים קאמריים וברסיטלים וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ ובחוץ לארץ. כמורה וכמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל

כשהופיע ג'יימס אדוארדס לפני כשנתיים באופרה ה"רוקח" של היידן עם הקאמרה, כתב עליו המבקר עמיר קדרון: "...זמר שחוקן מצוין, שהשכיל לאפיין בשירתו ובהופעתו הקומית את סמפרוניו הטרון".

אדוארדס, יליד אסקס, החל את דרכו כנער מקהלה בקתדרלת סנט פול הלונדונית

והמשיך כסטודנט באקדמיות המלכותיות למוסיקה של מנצ'סטר ולונדון. בהופעת הבכורה שלו עם האופרה המלכותית קובנט גארדן ב-2002, גילם את תפקיד השוליה באמני השירה מנירנברג מאת וגנר ובהמשך, משהצטרף לתכנית האמנים הצעירים של האופרה, גילם את ניקוליוס בפסיון היווני של קזנצקיס, פונג בטורנדוט של פוצ'יני, אלברט בהטורקי באיטליה של רוסיני ושלושה תפקידים באופרות משל ורדי: השליח באיידה, רודריגו באותלו וגסטון בלה טרוויאטה.

בשנים האחרונות היה אלברט באלברט הרינג של בריטן בתיאטרון העירוני בזלצבורג, הטירון בבילי באד של בריטן באופרה הלאומית האנגלית, הופמן בסיפורי הופמן של אופנבך בבית האופרה של מרכז ויילס, רודולפו בלה בואהם של פוצ'יני באופרה הלירית בדבלין, פירלי בסוויני טוד של זונדהיים ורייקוול בדרכו של הולל מאת סטרווינסקי באופרת גטבורג שבשוודיה, מלך שוודיה בנשף המסכות של ורדי באופרת קורק ודון ז'וזה בכרמן של ביזה ברויאל אלברט הול של לונדון.

ובתחום הקונצרטי שר במיסת נלסון של היידן ובסימפוניה התשיעית של בטהובן עם הפילהרמונית של ברייטון, במשיח של הנדל עם ה-Royal Choral Society הלונדונית, בבריאת העולם של היידן עם תזמורת בית השידור האירי, ברקוויאם של מוצרט עם הפילהרמונית הלונדונית, במיסת סנטה ססיליה של גונו עם מקהלת האדרספילד, ברקוויאם של ורדי עם התזמורת הסימפונית של ווקספורד ובשירי אהבה של חאפז מאת שימנובסקי עם פילהרמונית ה-BBC.

בשנת 2011 נבחר אדוארדס לעמית האקדמיה המלכותית למוסיקה.

אלון ראובן, נגן הקרן הראשון של הקאמרה הישראלית ירושלים, החל את לימודיו בקרן יער בהיותו בן עשר עם המורה יעקב קלינג ושנתיים אחר כך כבר הופיע כסולן עם תזמורות, בשידורי רדיו וטלוויזיה ובמשכן נשיאי ישראל. אחרי שירותו הצבאי השתלם בארצות הברית, ובזמן לימודיו בבית הספר הגבוה למוסיקה

של מנהטן (MSM) אצל נגן הקרן המהולל דיוויד ג'ולי (Jolley) ייסד ב-International House של ניו יורק אנסמבל קאמרי והופיע עמו. אחר כך השתלם אלון באקדמיה על שם ליסט בבודפשט אצל הפרופסור פרידריך אדם. בשובו ארצה נתמנה לנגן הראשון בקרן יער של התזמורת הקאמרית הקיבוצית.

בתחום המוסיקה הקאמרית אלון ראובן מופיע בכל הסדרות הקאמריות והפסטיבלים המובילים בארץ. הוא מנגן עם "הפרויקט הקאמרי הישראלי", "אנסמבל מיתר", "אנסמבל סולני תל אביב" ו"אנסמבל המאה ה-21". הרפרטואר הבארוקי והקלאסי הם לחם חוקו - לעתים הוא מנגן בקרן יער מן התקופה הקלאסית - אך הוא ניגן גם ג'אז עם "אנסמבל ידיד" ורוק עם "כנסיית השכל", "הגרובטרון" וערן צור.

אלון ראובן מנחיל את מורשת הנגינה בקרן היער לצעירים ולבוגרים ומלמד מוסיקה קאמרית. הוא מעביר כיתות אמן ומנחה את קבוצות קרן היער של התזמורת הפילהרמונית הצעירה ושל תזמורת הנוער הלאומית. הוא פעיל בכינון קשרים בין הקהילה לבין מוסדות להוראת מוסיקה והוא חבר בצוות ההיגוי של "יום הקרן הישראלי" שליד המרכז למוסיקה ירושלים והפילהרמונית הישראלית.

תקליטור הסולו הראשון של אלון ראובן, Hornquest, עם זמרת הסופרן קרן הדר והפסנתרן יוני פרחי, הושק לא מכבר על ידי חברת "מרידיאן" הבריטית. אלון הוא אביהם של נעמה, אייל ונועה והוא חובב ספורט אתגרי ומסעות רגליים ארוכים.

אסתי רופא / חליל

צילום: רותי ורון

אסתי רופא, החלילנית הראשונה של הקאמרטה, ילידת ישראל, היא בין החלילנים הבוודדים שנתקבלו לתוכנית הסולנים היוקרתית Cycle de Perfectionnement של הקונסרבטוריון הלאומי הגבוה בפריס, שם למדה עם מוריס בורז' וסופי שרייה. בשנת 2012 זכתה במקום הראשון בתחרות החליל הבינלאומית אלכסנדר ובואונו על בימת קרנגי הול

של ניו יורק ובשנים שלפני כן - בפריס ראשונים בתחרות ז'אן-פיייר רמפל בפריס ותחרויות לאונרדו דה לורנצו ואַ פונצ'לי באיטליה.

אסתי בוגרת האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בתל אביב, בהנחיית יוסי ארנהיים. את לימודי התואר השני השלימה בהצטיינות יתרה בבית הספר הגבוה למוסיקה במינכן בהנחיית פרופ' אנדרש אדוריאן.

אסתי הייתה חברה בהרכב הגרמני "וילה מוסיקה אנסמבל" וזכתה במלגות לעידוד מוסיקאים צעירים מן הקרן Live Music Now ע"ש יהודי מנוחין. היא כלת פרס קרן מאייר בעבור הישגים יוצאי דופן וקיבלה מלגות מקרן התרבות אמריקה-ישראל במהלך לימודיה. היא הוזמנה להופיע ברחבי העולם וניגנה באולמות מובילים כגון "עיר המוסיקה" ו"סאל גאוו" בפריס ו"התיאטרון הברלינאי".

אסתי הופיעה כסולנית עם האנסמבל התזמורתי של פריס, תזמורת המצטיינים של הקונסרבטוריון הלאומי הגבוה למוסיקה (CNSM) בפריס, Accademia Filarmonica Romana ברומא, תזמורת האופרה הלאומית האנגלית, הפילהרמונית של ברנן, הקאמרית של מוסקבה והקאמרית הישראלית. היא משתתפת בפסטיבלים בינלאומיים, כגון הפסטיבל למוסיקה קאמרית בדנמרק, פסטיבל סנטנדר בספרד, פסטיבל קזאלס בצרפת ופסטיבל "כוכבים עולים" בברלין.

אסתי הייתה סולנית בהקלטות של רשתות שידור: תחנת הרדיו הגרמנית SWR, בית השידור הלאומי הפולני ורשות השידור של דנמרק.

מאוריצי פאז / בסון

מאוריצי פאז, נגן הבסון הראשון של הקאמרטה, נמנה עם הבולטים בנגני הבסון של ישראל בתחום הביצוע ובתחום ההוראה. כבר בהיותו בן 17 כיהן כנגן הבסון הראשי בתזמורת הלאומית של קוסטה ריקה, הארץ בה נולד. אחרי עלותו ארצה, ייסד את החמישייה הישראלית לכלי נשיפה של עץ, בה הוא חבר עד היום.

פאז היה תלמידם של ד"ר ויליאם דיץ בקוסטה ריקה ושל פרופ' מרדכי רכטמן בישראל. הוא זכה במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה-ישראל, בפרס פרנסואה שפירא (1988), בפרס בנימיני של שרת החינוך (2004) ובפרס למוסיקה מטעם ממשלת קוסטה ריקה (2012).

בנוסף להופעותיו בארץ ומחוצה לה עם הקאמרטה הישראלית ירושלים (מאז 1998), מאוריצי פאז הופיע כסולן עם הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הפילהרמונית של בוגוטה ושל בלגרד, התזמורת הקאמרית הישראלית, הסימפונייה הישראלית באר שבע והתזמורת הסימפונית הישראלית ראשון לציון. מאוריצי מרבה להופיע בפסטיבלים למוסיקה קאמרית: פסטיבל ישראל, ימי המוסיקה בגליל העליון, פסטיבל הים האדום, פסטיבל שלזוויג הולשטיין, פסטיבל דאבוס, פסטיבל פוטסדם, הפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית ירושלים, ועוד. הוא ניגן תחת שרביטיהם של המאסטרי קלאודיו אבדו, ולרי גרגייב, יואל לוי, לורין מאזל וזובין מהטה ולצד אמנים כגון דניאל ברנבוים, שלמה מינץ, הרמן באומן, מוריס בורג, גיא בראונשטיין, קלאוס טונמן, פרנק כהן, רוברט לוין, ברונו שניידר ורביעיית ירושלים.

מאוריצי מכהן כראש המחלקה לכלי נשיפה ונקישה באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים והוא מלמד בה נגינת בסון. כמו כן הוא נמנה עם סגל המורים של בית הספר הגבוה למוסיקה בוכמן-מהטה באוניברסיטת תל אביב, וכמה מתלמידיו משמשים נגנים בתזמורת בעלות שם, כגון הפילהרמונית הישראלית והפילהרמונית של ברלין.

חלום ומציאות

מאת משורר עלום-שם

אֲנַחְנוּ חֲלוֹמִים
בְּחִלּוֹמוֹ שֶׁל אֱלֹהִים
וְסִמְפוּנֵי חִלּוֹמוֹ הוּא הָעוֹלָם;
וּבְחִלּוֹם יִשׁוּתְנוּ
יְשָׁנִים אָף מִתִּינוּ -
חִלּוֹמֵנוּ נוֹתֵן לָהֶם חַיִּים.

נזרים לומר כי הבארוק ואפילו העידן הקלאסי חפים ממוסיקה תוכניתית* המנסה לשרטט בצלילים התרחשויות או תופעות חוץ־מוסיקליות. אך מתברר שהאמירה אינה מדויקת: ה"קרב" של מלחין הבארוק היינריך ביבר (1704-1644), שהשמענו לא מכבר, הוא דוגמה מאלפת למוסיקה תוכניתית, וכך כמובן "ארבע העונות" של ויואלדי. ואם נוסיף לכך את שלושת הקונצ'רטי של ויואלדי לחליל, הנושאים את השמות "הסערה בים", "החוחית" ו"הלילה" - שאת האחרון שבהם נשמע היום - נוכל לומר שוויואלדי וביבר בהחלט הקדימו את זמנם.

"הסערה בים", "הלילה" ו"החוחית" הם שלושת הראשונים מבין שישה קונצ'רטי לחליל של ויואלדי שהודפסו בסביבות 1728 באמסטרדם, במסגרת אופוס 10 שלו. אך לא את "הלילה" שבשילוש הזה (רי"ו 439) נגן הערב, כי אם את האב־טיפוס שלו, רי"ו 104, שנכתב מוקדם בהרבה - כנראה בין 1710 ל-1720 והוא **קונצ'רטו קאמרי** לחליל, בסון, כלי קשת וצ'מבלו. כנראה הזאת הבסון מופקע מעמדת הקונצ'רטו ובפרק האחרון אין בולטות פחותה מִשֵׁל החליל. אגב, ויואלדי חיבר גם קונצ'רטו לבסון, רי"ו 501, הקרוי גם הוא "הלילה", שאווירתו קודרת ותוכנו שונה.

הלילה של ויואלדי, על כל מופעיו, איננו לילה שקט. הדבר משתקף כבר במבנה, שריבוי הפרקים שבו מעיד על התהפוכות, התפכחויות וסיוטים. לעתים זהו ליל תעתועים ממש. על הקונצ'רטו הומלך סולם הסול מינור, שהאסוציאציות הרטרוריות שלו הן התרגשות,

פחד ונקם. בנוסף לזה הקונצ'רטו סוטה מן הסכמה המוכרת של מהיר־אטי־מהיר: תחילתו אטית, המשכו מהיר, ואז שזורים בו ברצף שני פרקים אטיים. **הלרגו** הפותח, שבו השוכב לישון מנסה להתנמנם, מופרע במכות סטקאטו ובשני טרילים ארוכים, מסחררים ועוכרי שלוה בחליל. מיד אחר כך מופיע פרק **פרסטו**, שהמלחין מעניק לו את תת הכותרת *fantasmi* - "רוחות רפאים". אחרי נסיונות נוספים, שלווים יותר (**לרגו**, **אנדנטה**) ומסויטים יותר (**פרסטו**) לזכות בשנת REM, זו מופיעה סוף סוף (**לרגו**, עם תת הכותרת *sonno* - "שינה"). מנגינת הפרק הזה היא לחן מתומצת של המנגינה שתייצג כעבור כמה שנים את חלום השיכורים מוכה הדיסוננסים שבפרק הסתיו של "עונות השנה". בסוף

היצירה **אלגרו** ארוך מופיע, ועמו רוחות הרפאים חוזרות להטריד את מנוחת החולם.

בן זמנו של ויואלדי, הרוזן הצרפתי שארל דה ברוס, מעיד כי שמע את המלחין מתרברב כי הוא מלחין קונצ'רטו בזמן מועט ממה שמעתיק מצליח להעתיקו. בעולם חסר הקלטות והסרטים, ויואלדי (כמו גם באך ואחרים) מספק לנו דוגמאות לשימוש חוזר בנושאים וביצירות שלמות, אך עדיין מתמיה כמה יצירתיות הצליח הכנר־הכומר הוונציאני להפיק מעצמו. הדיאלוגים ביצירה הזאת הם מלאכת מחשבת: הכלי הסולני - החליל - משוחח פעם עם הבסון, פעם עם הכינורות והצ'לי, ופעם עם המקלדת והאנסמבל כולו.

*נקראת גם "מוסיקה פרוגרמטית" (Program Music).

מצלולי שורר לאורך הפרק בין אוסטינטו האנסמבל לבין המלודיה של הטנור.

ההמנון לדיאנה מאת בן ג'ונסון הוא סקרצו, אתנחתא מקדרות השירים הקודמים. הטנור והקרן מצויים כאן בדיאלוג מתמיד, או שמא בשני מונולוגים מסתרגים, בשתי "שפות" שונות.

השיר האחרון, ההמנון לשינה של ג'ון קיטס, מתחיל רגוע ולירי, אך זוכה למנת אי שקט לקראת סיומו, ונחתם - תוך הירדמות - על צליל נשנה אחד. פרטנר הטנור כאן הוא אנסמבל כלי הקשת בלבד. נגן הקרן פינה את הזירה, להתכונן לנגינת אפילו קצר, הד לפרולוג, בירכתי הבימה או מאחורי הקלעים.

מבקר המוסיקה אדוורד סקוויל ווסט, מעריצו המושבע של בריטן, שהסרנדה הוקדשה לו, מסכמה כך: "הנושא הוא הלילה, קסמיו ותעתועיו: צללים מתארכים, גוני ערפיליות של שעת השקיעה, צבא כוכבי השמיים ומלאכי תנומה בארוקיים. אך גם כוחות רוע יש כאן - התולע בלב הוורד, תחושת החטא בלב האדם. הרצף מביא עמו מחשבות העולות על לבך בשעת טרם שינה, מעין "קינת לילה"**, כפי שהיה מכנה זאת בוודאי המשורר המטאפיזי ג'ון דון."

*Diminuendo - סימן דינאמיקה המורה על הפחתת

עוצמת הצליל.

**Nocturnal Elegy

Photo: Hans Wild

משיכות הקשת בסיום משרטטות רוחות קלות בשקיעה. גם בשיר השני, נוקטורן של טניסון, צלילי המנגינה המלווים את המילים משלימים בתודעתנו את ציורי הנוף: פסגות השלגים מתנשאות מעלה, אשד הפרא צונח מטה ותרועות הקרן המודעכות בדימינואנדו* הן הד השורה החוזרת: "תקעי קרני, צנו הדים וג'נעו".

בוורד החולה מאת ויליאם בלייק האווירה נערכת. הגויעה כאן איננה עוד צלילים נמוגים כי אם מוות. על רקע פעימות נשנות והולכות של כלי הקשת, מעניקה הקרן - תוך שימוש בעמעם - שני מונולוגים ארוכים בפתחו ובסיומו של שיר פסימי ורגוז. הקינה המטלטלת היא מארש איטי ודרמטי. הטנור שב ומזמר כלחש את הפזמון החוזר, ופער

אחד התרגומים העבריים של השיר האנגלי הימ-בינימי This Ae Nighte פותח בשורה המקאברית: "עוד היום, עוד היום, עת לבך יידום, לא תראה עוד קרן אור בקבר השחור". השיר, משל משורר עלום-שם, על מנגינת האשכבה שלו, הוא פסגה מצמררת במחזור שישה שירים לייליים שיצר המלחין האנגלי בנג'מין בריטן בשנת 1943, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, עם שובו למולדתו משהות של ארבע שנים בארצות הברית. את המחזור הכתיר בריטן "סרנדה לטנור, לקרן יער ולכלי קשת", ובו שירים משל שישה ממשוררי ארצו: ויליאם בלייק, ג'ון קיטס, צ'רלס קוטן, שני המשוררים "הלאומיים" בן ג'ונסון ואלפרד לורד טניסון ואותו עלום-שם שהזכרנו.

להיווצרות היצירה אחראים, בנוסף לבריטן, שני אנשים: דניס בריין (Brain) נגן קרן מהולל, שבתום הופעה בשידור מלחמה ליילי ניגש אל בריטן והזמין ממנו יצירה לקרן, ופיטר פירס, הטנור האנגלי הנודע, בן זוגו של המלחין, שבעבורו הלחין בריטן יצירות רבות.

פרולוג לקרן ולכלי קשת פותח את המחזור ומרתק את אוזנינו מיד: בריטן מורה לנגן הקרן להשתמש רק בצלילים הטבעיים, שאינם שייכים לסולם הדיאטוני המערבי; האפקט מוזר וקסום כאחד. או אז הטנור וכלי הקשת מצטרפים: בפסטורל של צ'ארלס קוטן אמירות הקרן המשפילות מטה מנכיחות את רדת החושך; פיציקטי של כלי הקשת מציירות את בני הצאן הסובבים באחו;

3.Nocturne

Alfred, Lord Tennyson
(1809-1892)

The splendour falls on castle walls
And snowy summits old in story:
The long light shakes across the lakes,
And the wild cataract leaps in glory:
Blow, bugle, blow,
Set the wild echoes flying,
Bugle blow; answer, echoes,
Dying, dying, dying.

O hark, O hear! How thin and clear,
And thinner, clearer, farther going!
O sweet and far from cliff and scar
The horns of Elfland faintly blowing!
Blow, let us hear the purple glens replying:
Blow, bugle; answer, echoes,
Dying, dying, dying.

O love, they die in yon rich sky,
They faint on hill or field or river:
Our echoes roll from soul to soul,
And grow for ever and for ever.
Blow, bugle, blow,
Set the wild echoes flying,
And answer, echoes, answer,
Dying, dying, dying.

בנג'מין בריטן סרנדה לטנור, לקרן יער ולכלי קשת, אופ' 31

1. פרולוג (קרן סולו)

2. פסטורל (מרובעי ערב)
צ'רלס קוטן (1687-1630)
עברית: ידידיה פלס

הזקין היום. השמש רד,
ענף צונח במוך.
רכב ממוחה הוא, אך סוסיו,
מושכים ברכב יגע רב.

ארכו צללים, עד שנדמים
שיחי הפטל בארזים רמים;
כל תל של חלד הוא כמו הר,
כל נמלה כמו פיל נורא.

ועדר קטנטן מטיל
צל פי שלושה
כמה שהוא מכיל;
זזה הנער אחריהם
נדמה ענק כפוליפם*.

הכל יושבים על ספסלים,
שחים בנשב רוחות קלים,
עד פנוס** יחבא בים,
ימציא מנוח לעולם.

*קיקלופ
**השמש

Benjamin Britten Serenade for Tenor, Horn and Strings, op. 31

1. Prologue (horn solo)

2. Pastoral (The Evening Quatrains)
Charles Cotton
(1630-1687)

The day's grown old; the fainting Sun
Has but a little way to run,
And yet his Steeds, with all his skill,
Scarce lug the Chariot down the hill.

The shadows now so long do grow,
That brambles like tall cedars show;
Mole hills seem mountains, and the ant
Appears a monstrous elephant.

A very little, little flock
Shades thrice the ground
That it would stock;
Whilst the small stripling following them
Appears a mighty Polypheme*.

And now on benches all are sat,
In the cool air to sit and chat,
Till Phoebus**, dipping in the west,
Shall lead the world the way to rest.

*Cyclop
**The Sun

4. אלגיה (הוורד החולה)
ויליאם בלייק (1757-1827)
עברית: עמינדב דיקמן

שׁוֹשְׁנָה* , אֶתְּ חוֹלָה!
הַתּוֹלַע הַעֵלּוּם,
שֶׁבִּלְיָהּ רוֹחֵשׁ
בְּסוּפָה מִלִּילָה,
הַתְּגִיב עַד עֲרֻשְׁךָ,
עֲרֻש־גִּיל, אֲדָם־דָּם.
אָהֵבוּ, סוּד אֶפְל,
אֶתְּ חַיֵּיךָ גְּדָם.

*מטעמי תרגום הומר "ורד" ב"שושנה"

5. קינה
משורר לא ידוע (המאה ה-15)
עברית: בני הנדל

לִיל בָּא, לִיל רַד,
מְדֵי לִילָה־לִיל,
לְהַב־נֵר, סוּפַת־בְּרַד,
וַיִּטַּל אוֹתְךָ הָאֵל.

כְּשֶׁתָּדַם בְּאַחַת,
בְּתָם לִילָה־לִיל,
בְּבִיצַת קִנֵּי־סוּף תִּנְחַת,
וַיִּטַּל אוֹתְךָ הָאֵל.

נַעַל נִתְּתָ וּמְכָנָס,
מְדֵי לִילָה־לִיל?
קַח בְּגָדִים וְגַם תִּתְּכָס!
וַיִּטַּל אוֹתְךָ הָאֵל.

4. Elegy (The Sick Rose)
William Blake
(1757-1827)

O Rose, thou art sick!
The invisible worm,
That flies in the night,
In the howling storm,
Has found out thy bed
Of crimson joy;
And his dark secret love
Does thy life destroy.

5. Dirge (Lyke Wake Dirge)
Anonymous
(15th century)

This ae nighte, this ae nighte,
Every nighte and alle,
Fire and fleet and candle-lighte,
And Christe receive thy saule.

When thou from hence away art past,
Every nighte and alle,
To Whinny-muir thou com'st at last;
And Christe receive thy saule.

If ever thou gavest hosen and shoon,
Every nighte and alle,
Sit thee down and put them on;
And Christe receive thy saule.

3. נוקטורן
אלפרד לורד טניסון (1809-1892)
עברית: ידידיה פלס

הַפָּאָר יַפָּאָר חוֹמוֹת־מִבְּצָר
פְּסָגוֹת־שִׁלְגִים סָפְרוּ מִקְדָּם:
אוֹר עֲמוּמוֹת עַל פְּנֵי יָמוֹת,
הַדִּיר מְגִיחַ אֶשֶׁד הַפָּרָא.
תִּקְעֵי קֶרְנִי, תִּקְעֵי,
הַדִּי־הֶבֶר יוֹנְעוּ,
תִּקְעֵי, קֶרְנִי, עֲנוּ הַדִּים,
וַגְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ.

הֵטִי אֲזַנְךָ, מַה דַּק, מַה זָךְ,
עוֹד דַּק, עוֹד זָךְ בְּרַחֲקֶם לִכְתּ!
עָרַב, רַחוּק מִצוּר וְצוּק,
קוֹל קֶרֶן פִּיּוֹת דָּם מִנְּגֵד!
תִּקְעֵי, צִלִּיל גְּאֵיוֹת הָאֲרָגְמָן יִשְׂאוּ:
תִּקְעֵי, קֶרְנִי, עֲנוּ הַדִּים,
וַגְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ.

הו חֲמַדְתִּי, גּוֹעִים הֵם בְּרַקִּיעַ הַמְּפָאָר,
קוֹרְסִים בְּהֵר, בְּכַר אוֹ נַחַל;
הַדִּינוּ גַל־שִׁמְעַ מִנְּשִׁמָּה לְנִשְׁמָה
וְהֵם גְּדִלִים מַעֲתָה וְעַד נִצַּח.
תִּקְעֵי קֶרְנִי, תִּקְעֵי,
הַדִּי־הֶבֶר יוֹנְעוּ,
תִּקְעֵי, קֶרְנִי, עֲנוּ הַדִּים,
וַגְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ, גְּוֹעוּ.

Earth, let not thy envious shade
Dare itself to interpose;
Cynthia's** shining orb was made
Heav'n to clear when day did close:
Bless us then with wishèd sight,
Goddess excellently bright.

Lay thy bow of pearl apart,
And thy crystal shining quiver;
Give unto the flying hart
Space to breathe, how short so-ever:
Thou that mak'st a day of night,
Goddess excellently bright.

*The Evening Star

**Cynthia = Diana = The Moon

7. Sonnet (To Sleep)

John Keats
(1795-1821)

O soft embalmer
Of the still midnight,
Shutting, with careful fingers
And benign,
Our gloom-pleas'd eyes,
Embower'd from the light,
Enshaded in
Forgetfulness divine:

O soothest Sleep!
If so it please thee, close,
In midst of this thine hymn
My willing eyes.
Or wait the "Amen"

לא חֲלַקְתָּ בְּגִדֶיךָ,
מִדֵּי לַיְלָה-לַיִל,
תִּדְקַר עַד עֲצָמוֹתַיךָ,
וַיִּטַּל אוֹתָךְ הָאֵל.

בְּצִאתְךָ מִן הַבֵּיצָה,
בְּתֵם לַיְלָה-לַיִל,
עַל גְּשָׁרֵי אַיִמִים תִּפְסַע,
וַיִּטַּל אוֹתָךְ הָאֵל.

כְּשֶׁתִּרְדּוּ מִגְּשָׁרֵי-עַל
בְּתֵם לַיְלָה-לַיִל,
אֶל כּוֹר אֵשׁ לוֹהֵב תּוֹטַל,
וַיִּטַּל אוֹתָךְ הָאֵל.

אִם לְדַל פְּרִסְתָּ פֶת,
מִדֵּי לַיְלָה-לַיִל,
לֹא תַחֲוֹשׁ בְּאֵשׁ כְּמַעֲט;
וַיִּטַּל אוֹתָךְ הָאֵל.

פֶּת חֲסֻכָּת מְרַעֵב,
מִדֵּי לַיְלָה-לַיִל?
עַד הַעֲצָם תִּשְׁרַף;
וַיִּטַּל אוֹתָךְ הָאֵל.

6. המנון (המנון לדיאנה)
בן ג'ונסון (1637-1572)
עברית: עדה ברודסקי

מִלְכָּה וְצִידָת, בְּרָה וְנְאוּהָ,
עֵתָה הַשֶּׁמֶשׁ הַשְּׂכָכָה לִישׁוֹן,
וְאֵת בְּכֶסֶד-שֶׁל-כֶּסֶף יוֹשְׁבָה,
עוֹטָה כְּתַמִּיד הַדֶּר וְגֵאוֹן.
הַסְּפָרוֹס* עַל זִיוָן מִתְחַנֵּן,
אֵלָה אֲשֶׁר אוֹר סְבִיבָה קוֹרֵן.

If hosen and shoon thou ne'er gav'st nane,
Every nighte and alle,
The whinnes sall prick thee to the bare bane;
And Christe receive thy saule.

From Whinny-muir when thou may'st pass,
Every nighte and alle,
To Brig o' Dread thou com'st at last;
And Christe receive thy saule.

From Brig o' Dread when thou may'st pass,
Every nighte and alle,
To Purgatory fire thou com'st at last;
And Christe receive thy saule.

If ever thou gavest meat or drink,
Every nighte and alle,
The fire sall never make thee shrink;
And Christe receive thy saule.

If meat or drink thou ne'er gav'st nane,
Every nighte and alle,
The fire will burn thee to the bare bane;
And Christe receive thy saule.

6. Hymn (Hymn to Diana)

Ben Jonson
(1572-1637)

Queen and huntress, chaste and fair,
Now the sun is laid to sleep,
Seated in thy silver chair,
State in wonted manner keep:
Hesperus* entreats thy light,
Goddess excellently bright.

עד שפּרַגן-סַמָּךְ
יטיל סביב יצויעי
את סגלֹותֵיךְ הַמְיֻשָּׁנוֹת.

חוסֵי עָלַי, שְׁמַרְיֵנִי,
פֶּן יֵאִיר יוֹם אֶתְמוּלִי
עָלַי כְּרִי,
יְרַבֵּה עָלַי כְּאֵב;
שְׁמַרְיֵנִי מִן הַתּוֹדָעָה הַמְדַקְדָּקֶת
שְׁעוֹדָה, כְּמוֹ מִזְמֵן,

בַּחֲשֵׁךְ שְׁלִיטָה,
כַּחֲפָרְפֶּרֶת בְּנִבְרָה;
סִבֵּי בַתְבוּנַת־יָד
אֶת הַמְפַתַּח בְּבֵיתוֹ הַמְשֻׁמָּן,
וְשִׁמֵּי חוֹתְמָהּ עַל הָאָרוֹן
שְׁנֵשְׁמַתֵּי בּוֹ נִשְׁאַרְהָ.

8. אפילוג

(קרן סולו מאחורי הקלעים)

התרגומים (מלבד שיר מס' 5)
התפרסמו בספר "מאולם הקונצרטים"
בעריכת עדה ברודסקי
בהוצאת כרמל/הקיבוץ המאוחד

Ere thy poppy throws
Around my bed
Its lulling charities.

Then save me,
Or the passèd day will shine
Upon my pillow,
Breeding many woes,
Save me from curious conscience,
That still lords

Its strength for darkness,
Burrowing like a mole;
Turn the key deftly
In the oilèd wards,
And seal the hushèd
Casket of my Soul.

8. Epilogue

(solo horn – off stage)

רְסִי-יֵנָא אַרְץ אֶת צֵלְךָ,
לְמוֹד־קִנְיָאָה, מְהִיּוֹת מַחְסוֹם,
עֵת סִינְתִיָּה** עִם אוֹר יוֹם דּוֹעָה,
תְּצַלִּיל בְּזִיו שְׁמֵי הַמְרוֹם.
בְּרַכִּינוּ, הָרְאִינוּ מְרֵאד־שְׁלִי-חַן,
אַלְהָ אֲשֶׁר אוֹר סְבִיבָה קוֹרֵן.

אֶת אֲשַׁפְתְּךָ, כְּבִדְלַח נֶךְ
וְאֶת קִשְׁת־פְּנִינִים הַנִּיחִי מִיְדִיךָ;
הַעֲנִיקֵי-יָנָא לְצִבֵּי בְּעֵת יְבָרַח
מְרַחֵב לְשֵׁאף אוֹיֵר, וְלוֹ כְּצִיַּת:
אֲשֶׁר לְיוֹם הוֹפְכֶת אֶת הַלַּיִל -
אַלְהָ אֲשֶׁר אוֹר סְבִיבָה יְהֵל.

* כוכב הערב

** סינתיה היא דיאנה, היא הלבנה

7. סונטה (אל השינה)

ג'ון קיטס (1795-1821)

עברית: ידידיה פלס

הו, ענגה, המושחת בִּבְשָׁמִים
שְׁעַת הַחֲצוֹת הַדוֹמָמָת,
אֶת הַעֵינִים הַסְּכוּכוֹת־מְאוֹר,
כְּמֵהוֹת הָאֶפְלוֹלִיַת,
בְּאֶצְבָּעוֹת דְּאֶגְנִיּוֹת וּמִיִּטִּיבוֹת
אֶת חוֹתְמָת,
אֶת הַעֵינִים הַחוֹסוֹת
בְּצֵל הַשְּׁכָחָה הָאֶלְהִית;

הו, תְּרַדְמָה מְרַגַּעַת!
אַבְקֶשׁ מִמֶּךָ,
בְּאֶמְצַע הַמְּנוּנָה,
עֲצָמֵי עֵינַי לְרִצּוֹנְךָ,
הו הַ"אֶמֶן" הַשְּׁהִי,

הקונצרטים הבאים

נטלי שר

לוסי הול

אנדרו שרדר

טים בראון

גלעד דוברצקי

יובל שפירא

אדמר קסטנייה

אבנר בירון

קולאז' באך

טים בראון מנצח (בריטניה)
אנדרו שרדר בריטון (ארה"ב)
לוסי הול סופרן (בריטניה)
נטלי שר כינור

- **באך** קונצ'רטו לכינור בלה מינור רי"ב 1041
- **ארוו פֶּרַט** קולאז' על B-A-C-H
- **באך** קנטטה רי"ב 32 "ישוע אהוב, תשוקתי"
- **באך** קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 3 בסול מז'ור רי"ב 1048
- **באך** קנטטה רי"ב 49 "הולך אני ודורש בערגה"

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 15.2.14 בשעה 20:00
יום א', 16.2.14 בשעה 20:30
יום ו', 21.2.14 בשעה 13:00
ירושלים: אולם הנרי קראון
יום ג', 18.2.14 בשעה 20:00
חיפה: אולם רפפורט
יום ד', 19.2.14 בשעה 20:00

על האדמה (מוסיקה מדרום אמריקה)

אבנר בירון מנצח
אדמר קסטנייה נבל ונבל קולומביאני (ארה"ב-קולומביה)
יובל שפירא חצוצרה
גלעד דוברצקי כלי הקשה

- **ציפולי** סוויטה בפה מז'ור לחצוצרה ולכלי קשת
- **פיאצולה** Adios Nonino
- **קסטנייה** על האדמה (בכורה עולמית)
- **קסטנייה** קטע סולו
- **חינסטרה** וריאציות קונצרטיות אופ' 23

ירושלים: אולם הנרי קראון
יום ג', 21.1.14 בשעה 20:00
כרמיאל: היכל התרבות
יום ד', 22.1.14 בשעה 20:30
כפר סבא: אודיטוריום ספיר
יום ה', 23.1.14 בשעה 20:30
תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 25.1.14 בשעה 20:00

(בקונצרט תהיה הגברה אלקטרונית)

קונצרט חגיגי לציון
30 שנה
לתזמורת

יום א' 30.3.14
מוזיאון תל אביב לאמנות

שבעה שמות חמים חברו יחד בראשית המאה ה-20 להפקת הבלט במערכה אחת "אחר הצהריים של פאון": את המוסיקה כתב **קלוד דביסי** בהשראת שיר של **סטפן מלְרְמֶה**, הרקדן **ואצלב ניז'ינסקי** יצר את הכוריאוגרפיה ואף רקד על פיה, והמזמין היה אמרגן הבלטים **סרגיי דיאגילב**. הבלט הועלה לראשונה במאי 1912 בתיאטרון השאטלה בפריס עם תפאורה של הצייר היהודי-רוסי **ליאון באקס** והתוצאה... סקנדל. "בלט מופקר" זעקו הטהרנים.

כבר ב-1894 השלים קלוד דביסי, אבי האימפרסיוניזם, את יצירתו המוסיקלית בהשראת הפואמה "אחר הצהריים של פאון" של סטפן מלרמה (1842-1898). מאבות הסימבוליזם. כבר בשיר טמונים זרעי השערוריה: בדימויים שופעים ורב-משמעיים מלרמה מתאר את ההזיות הארוטיות של פאון, יצור מיתולוגי שחציו איש וחציו עז. בשעת אחר צהריים חמה, הפאון הצעיר רואה או שמא חולם או מדמיון צמד נימפות יער, אותן הוא נושק, מלטף ומחבק, אך איננו יכול להחזיק בהן - הן מחליקות מבין ידיו. הנה כמה שורות, בתרגומו של דורי מנור:

אַיִן סוֹגֵד לָךְ, חֶרֶן בְּתוֹלוֹת, עֲנוּג מְרֹךְ,
שֶׁל עַל הַקֶּדֶשׁ הַעֵיִרִים הַמְתַּפְתֵּל פְּרָקֵדֵן
לְכֶרֶחַ מְשַׁפְּתֵי הַנְּצִתוֹת (בְּרֶק נִסְעָר!)
לְשֵׁתוֹת מְאֵימָתוֹ הַחֲשָׁאִית שֶׁל הַבְּשָׂר:
מִכֶּפֶר רְגֵלָה שֶׁל הַקְּשׁוּקָה אֶל לֵב הַעֲנֻנָה,
שֶׁכֶּל תַּמְהָה נוֹטֵשׂ אוֹתָהּ, וְהִיא כְּבֶר רְטֵבָה
מִהַתִּפְחָחוֹת פְּרָאִית אוֹ מְנוֹזְלִים נוֹגֵים פְּחוֹת.

השיר התפרסם ב-1876, בהיות דביסי נער. הוא התלהב, ובהיותו בן 22 בחר להלחין שיר (אחר) של מלרמה. לאורך שנים נהג דביסי לבוא לביתו הפריסאי של מלרמה מדי יום ג' למפגשים קבועים, שבהם נועדו מעריצי המשורר וידידיו (וֹלְרִי, וֹרְלֵן, רִילְקֶה, יֵיֶס) לשיחות על שירה, פילוסופיה, אמנות והחיים. בשנת 1892, כשניגש דביסי להלחין את שיר הפאון, כבר הכיר את שירת מלרמה היטב.

מעניין: כאשר גילה דביסי למלרמה כי בכוונתו להלחין יצירה על פי שירו, ענה לו המשורר: "אבל כבר הלחנתי אותו". בכך לא התכוון כי התאים לשיר מוסיקה, כי אם משקל, חריזה ושאר מצוללים. אמירת מלרמה לא ריפתה את ידי דביסי. אחרי השמעת הבכורה הסביר: "הפרלוד הוא איור חופשי לשירו של מלרמה. אין הוא מתיימר להיות סיכום; זהו בראש ובראשונה רצף של מצבים, שבהם מתנועעות תשוקותיו והזיותיו של הפאון אנה ואנה בלהטו של אחר הצהריים הזה".

בשיר ישנן התייחסויות למוסיקה והבולטת בהן: הפאון (ששמו נהגה גם פאן) מנגן על חליל קני סוף. הנגינה הזאת מיוצגת מוסיקלית כבר בתיבות הראשונות. אך כוחו של דביסי איננו רק בהפיכת שיר על אָרוֹס, חלום ומוסיקה למוסיקה. חדשנותו כמלחין היא בכך שהפרלוד מציב לנגד אוזנינו תחושת אי־ודאות מוסיקלית במקביל לדו־המשמעות של השיר. כפי שמלרמה מערפל את שאלת הממשות/אי־הממשות של חוויות האדם/עז, כך מנגינת החליל חותרת תחת מוסכמות

ההרמוניה. לאורך כל היצירה האקורדים שלה מותירים אותנו תדיר בתחושת אי־ודאות לאן הגענו ולאן אנו ממשיכים.

את מקוריות הפרלוד קשה להעריך היום; מאז שנולד כבר התרגלנו לאידיום. אך לא כך שומעו הראשונים: הם נבוכו. אך כפי ש"הפרובוקציה" הכוריאוגרפית של ניז'ינסקי, בתנותו אהבים עם צעיף הנימפה, לא הדירה את הבלט מן הבימות, כך לא הרחיקו חידושי דביסי את יצירתו מן האולמות. נהפוך הוא: פייר בולז אמר כי חליל דביסי הצעיד את המוסיקה אל עידנה המודרני.

את היצירה הלחין דביסי להרכב גדול - שלושה חלילים ותזמורת סימפונית, אולם מששמע אותה ארנולד שנברג הווינאי, חמד אותה למען "האגודה לביצועי מוסיקה פרטיים" שישד ב-1918 למען קידום מוסיקה אוונגרדית והגנה עליה מפני מבזים ומתנכלים, שלא חסרו בין שתי מלחמות העולם. בחסות "האגודה" עובדו יצירות תזמורתיות לשני פסנתרים או להרכב קאמרי, ועיבודיה הושמעו באוזני קהל קטן ומובחר, עד לסוף 1921, מועד התפרקותה באין תקציב. עיבוד הפרלוד - לחליל, אבוב, קלרינט, הרמוניום, פסנתר, מצילות עתיקות וכלי קשת - נעשה בסוף 1920 ולאורך שנים יוחס לשנברג עצמו או לתלמידו הנס אייזלר. לאחרונה התברר שָׁבְנו זָקס, תלמיד אחר של שנברג, הוא שעיבד, בעקבות הנחיות מפורטות של שנברג ובאישורו. יש לשים לב שהפסנתר, שבעיבודי "האגודה" תופס לרוב את מקום הנבל, נוטל עליו כאן גם את תפקיד קרן היער.

"בכל עת שהוד נסיכותו יצווה, ילחין סגן־הקפלמייסטר יצירות כדרישתו. אין להעביר את תוויהן [לאחר] או להעתיקם ואין להלחין יצירה למען מישהו אחר, בלי ידיעת הוד נסיכותו והיתרו רב החסד."

בחותרו על מסמך קפדני זה בשנת 1761, החל פרנץ יוזף היידן את אחד המסעות הפוריים ביותר בתולדות המוסיקה המערבית: הנסיך פאול אנטון אסטרהאזי, מעשירי אירופה, יודע מוסיקה ואוהבה, שכר אותו לשמש סגן־מנצח לתזמורתו המשובחת, שמנצחה הזקן כבר עיף. עם אנסמבל קטן אך וירטואוזי - רבים מתריסר הנגנים ידעו לנגן בכמה כלים - פצח היידן המוכשר בן ה-29 בסדרת נסיונות שופעים: שילובי כלים, רעיונות מלודיים ומבניים, שינויי תזמור וסולם. ב"סדנת נסיונות" זו, שבה יעמול וייהנה במשך כשלושים שנה, נולדה, ניתן לומר, הסימפוניה הקלאסית.

הסימפוניה המכונה "הערב" נכתבה באותה שנה שבה החלה משרתו החדשה. היא האחרונה בסדרת שלוש סימפוניות: "הבוקר" (מס' 6), "הצהריים" (מס' 7) ו"הערב" (מס' 8). בשונה מהכינויים שהודבקו לסימפוניות של היידן בידי מוציאיים לאור ומפיקים תאוויו שיווק, כינויי שלוש הסימפוניות האלה אותנטיים וניתנו בידי המלחין עצמו או מעסיקו. רעיון הפרוגרמטיות היה רב־תועלת: באמצעותו היטיב היידן להציג למעבידו החדש את יכולותיו ("זריחה" מוסיקלית" בתחילת סימפונית "הבוקר" ו"סופה מוסיקלית" בסיום סימפונית "הערב")

ואילו הנסיך הפגין באמצעותו את תזמורתו המזוהה ואת מלחינה־מנצחה החדש.

התזמור היה: חליל, זוג אבובים, בסון, זוג קרנות בסול, כינורות ראשונים, כינורות שניים, ויולה, צ'לי, קונטרבס וצ'מבלו. ההלחנה העמידה קבוצת כלים סולניים קטנה (כינור ראשון ושני, צ'לו וקונטרבס) בשיח עם האנסמבל הגדול. לא ברור מה "ערבי" בסימפונית "הערב", אך סיפור נאה כרוך בה:

בפרק הראשון, כלי הקשת מציגים מנגינות פשוטה ושובבה בת שמונה תיבות, החוזרת בווריאציות, מועברת לכלי הנשיפה וחוזרת לכלי המיתר. והנה, בשנת 1981 גילה המוסיקולוג האמריקני דניאל הרץ (Hertz), כי לא היידן הוא אביה מולידה אלא גלוק. את תגליתו זו ביסס הרץ על שתי עובדות:

ב-1759 הועלתה בארמון הבסבורגי בעיר לקסנבורג שלידי וינה האופרה "המטמורפוזה הכפולה" ** מאת כריסטוף ויליבלד גלוק. מנגינת אחד השירים ("מעולם לא נמשכתי אל הטבק") היא נושאו של פרק א' בסימפוניה מס' 8 של היידן.

אך בטרם נשפוט את היידן על גניבת מנגינה לא לו, הבה נמצא לו זכות באמצעות התסריט הסביר הבא: פאול אנטון אסטרהאזי נכח באופרה של גלוק, השיר נשא חן בעיניו, ושנה־שנתיים אחר כך, משהזמין את טרילוגיית הסימפוניות מהיידן, אמר לו, אולי תוך טפיחה על השכם: "מה דעתך, פרנץ־יוזף היקר, לשלב באחת מהן גם את הלהיט ההוא

של גלוק?" היידן ציית... ובנה משיר הטבק פרק סונטה־אלגרו לתפארת.

הפרק השני הוא אנדנטה לירי ועדין בפורמט הקונצ'רטו גרוסו: שני הכינורות הסולניים מציגים את המנגינה, צ'לו ובסון נוטלים אותה ומעבירים אותה לאנסמבל.

במינואט, **הפרק השלישי**, השיח נערך בין התזמורת לבין כלי הנשיפה - החליל, שני האבובים ושתי הקרנות, ובטריו יש לקונטרבס עמוק־הצליל תפקידי סולו - רפליקות ריקודיות כבדות וחינניות.

הפרק הרביעי הוא סערה. תחילתה בממטרי תווים שמפיקים כינור הסולו והחליל והמשכה זלעפות השוטפות דרך כל שדרות התזמורת. אין טימפני, ולכן כל האפקטים הרועמים, הצולפים והזועמים מונחים על כתפי כלי הקשת בלבד. היידן העניק להם אקורדים שבורים הנופלים כאשדות, ואלה עוזרים ליצור רושם של גשם ניתח. קפיצות של אוקטבה בקטעי הכינור הסולני מגבירים את המתח. כעבור כארבעה עשורים ישתמש היידן באותם מוטיבים בקטע הסופה של האורטוריה שלו "העונות".

**Le Diable À Quatre ou La Double Métamorphose (האופרה אינה מבוצעת. היא הודפסה לראשונה ב-1992).

Revery and Reality

SEASON
30
2013
2014

Avner Biron conductor
James Edwards tenor (UK)
Esti Rofé flute
Mauricio Paez bassoon
Alon Reuven french horn
Opening remarks: **Dr. Shaul Navon**,
Psychologist

- **Antonio Vivaldi** (1678-1741)
Concerto "La Notte"
for flute, bassoon and orchestra RV 104
- **Benjamin Britten** (1913-1976)
Serenade for tenor, horn and strings op. 31
- Intermission
- **Claude Debussy** (1862-1918)
Prélude à l'après-midi d'un faune
Arr. by Schoenberg-Sachs
- **Joseph Haydn** (1732-1809)
Symphony no. 8 "Le Soir" in G major

Rehovot / Wix Auditorium Weizmann Institute
Monday, January 6 2014 at 20:30

Jerusalem / Henry Crown Hall
Tuesday, January 7 2014 at 20:00

Ganei Tikva / Stage Arts Center
Wednesday, January 8 2014 at 20:30

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art
Friday, January 10 2014 at 13:00
Saturday, January 11 2014 at 20:00
Sunday, January 12 2014 at 20:30

Program notes: Benny Hendel **Design:** Hagit Maimon

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Advisor: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **assistant principal

1st Violin

Matan Dagan*
Natalie Sher*
Carmela Leiman**
Michael Boyaner
Pavel Galaganov
Sophia Kirsanova
Roman Yusupov

2nd Violin

Étienne Meneri*
Eduard Reznik*
Michael Kontsevich
Zina Levin
Keren Shoshani

Viola

Michael Plaskov*
Doron Alperin
Boris Rimmer
Andrei Shapelnikov

Cello

Yefim Eisenstadt*
Marina Katz*
Zvi Orleansky*
Alexander Sinelnikov**

Bass

Dmitri Rozenzweig*
Genadi Litvin

Flute

Esti Rofé*

Oboe
Muki Zohar*
Ori Meiraz

Bassoon

Mauricio Paez*
Kristijonas Grigas

French Horn
Alon Reuven*

Honorary fellow violonist: Arnold Kobiliansky

Guest musicians: Neta Rudich, violin; Eli Eban, clarinet; Shachar Ziv, horn;
Iris Globerson-Hirsch, harpsichord and harmonium; Yoni Farhi, piano

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon*, Chairman
Jacob Aizner*
Dr. Hanan Alon
Shimshon Arad

Prof. Avi Ben Basat*
Prof. Shlomo Biderman
Prof. Shmuel Cabilly
Robert Drake

Izaak Elron*
Prof. Menachem Fisch*
Prof. Benny Geiger*
Yair Green*

Prof. Moshe Hadani*
Prof. Uri Karshon
Raanan Kop, CPA
Nissim Levy

Yair Mendels
Amnon Nadav
Dov Shafir
Baruch Shalev*
Ilan de Vries

Administration

General Manager: Ben-Zion Shira
Administrative Manager: Michael Kontsevich
Producer and Librarian: Moran Magen

Marketing Manager: Tamar Umansky
Sales: Dagan Feder
Stage Manager: Valery Aksyonov

Legal Advisor: Adv. Ami Folman
Accountant: Sarit Yitshaki

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfatit) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504
Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
The Marc Rich Foundation | and by the generous support of various donors.

SEASON
30
2013
2014

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

REVERY AND REALITY